

2024-04-26

Remissvar Ordning och reda – en förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70)

Kiwa Certification AB har följande synpunkter på betänkandet

Kiwa ställer sig positivt vad gäller förslagen om förändringar av den sakkunniges och kontrollansvariges roller (sid. 33-34) samt förslaget om förstärkt sakkunnigkontroll (sid.39) Vad gäller utökandet av antalet områden för sakkunniga så är det viktigt att betona att det måste finnas minst ett certifieringsorgan som väljer att ackreditera sig för uppgiften. Om certifieringsorganen inte finner att dessa nya tjänster kommer bli lönsamma kan det medföra att även då Boverket tagit fram föreskrifter kommer inga certifierade sakkunniga inom dessa områden kunna certifieras och finnas tillgängliga.

Myndighetsutövning.

Kiwa instämmer inte i utredningens bedömning att den ackrediterade verksamheten som enligt PBL utförs av ackrediterade certifieringsorgan vilket i dagsläget omfattas av byggprojekteringsföretag (möjligen i framtiden), funktionskontrollanter, sakkunniga och kontrollansvariga utgör myndighetsutövning och därmed att offentlighetsprincipen och handlingsoffentligheten skall gälla certifieringsorganens verksamhet.

Att "klassa" certifieringsorganens verksamhet som myndighetsutövning skulle gå emot det som i början av 1990-talet utreddes och konstaterades vara ett rent tekniskt förfarande och vilket sedan lågt till grund för lagen om teknisk kontroll som öppnade upp systemet till det vi har idag. Myndighetsutövning innebär att någon har statens uppdrag att bestämma över enskilda medborgare och detta görs inte av de ackrediterade certifieringsorganen. Certifieringsorganen utför endast en granskning mot de ställda kraven och utfärdar ett certifikat som talar om att den enskilde individen besitter den kompetens och kunskap som myndigheten Boverket har fastställt för den utpekade rollen. Certifieringen är helt frivillig och alla som vill kan söka om certifiering, den sökande ingår ett avtal med certifieringsorganet vilket reglerar våra ömsesidiga åtaganden, dock är det endast de som uppfyller kraven som kan bli certifierade.

Kiwa anser att vi inte, som utredningen säger har rätten att bestämma vem som kan bli certifierad som person eller företag och med det ge förmånen till dessa att utföra vissa uppdrag, vi har rätten att bedöma och därefter besluta vilka personer eller organisationer som uppfyller de ställda kraven. Med certifieringen ger certifieringsorganen den enskilde personen eller företaget rätten att få vara en del av byggprocessen inom ramen för bygglagstiftningen.

Om certifieringsorganen arbete skulle bedömas som myndighetsutövning kommer det medföra ökade administrativa arbetsuppgifter samt anpassning av systemstöd mm. vilket som en direkt konsekvens skulle medföra ett försvårat arbetssätt samt en fördyring av de tjänster som vi tillhandahåller idag och i framtiden.

Certifieringsorganen skulle även behöva omarbeta dagens avtal för att täcka in förvaltningsrättsliga aspekter.

Kiwa menar att det är en felaktig slutsats att certifieringsorganen utför förvaltningsuppgifter och myndighetsutövning vid certifiering av kontrollansvariga och sakkunniga. Certifieringsorganen tillhandahåller en tjänst på den öppna marknaden och ska i sammanhanget ses som ett privata företag. Det är en vedertagen uppfattning, som har bekräftats över tid, att certifiering är en teknisk kontroll utan inslag av myndighetsutövning. Detta eftersom certifiering är ett förfarande som utarbetats internationellt och formaliserats i olika standarder som syftar till att skapa enhetliga resultat oavsett var certifieringen har ägt rum. Tekniskt beskrivs detta som att godtagbar reproducerbarhet ska uppnås vilket säkerställs genom samråd mellan certifieringsorganen samt insyn av SWEDAC.

En certifiering är således en tjänst bestående av ett standardiserat arbetssätt för likvärdig teknisk bedömning, som de som vill bli certifierad kan köpa från olika leverantörer på marknaden och de efter genomförd granskning och beslut får ett certifikat som visar på att kraven är uppfyllda.

Certifieringsorganen har med andra ord varken tillsynsansvar eller monopolställning vilket innebär att certifieringsorganen varken har befogenhet att utöva den offentliga makten gentemot enskilda eller att enskilda är i beroendeställning till dem.

Ytterligare besvärande konsekvenser är att de handlingar som kan bli aktuella att lämna ut enligt offentlighetsprincipen utgörs i huvudsak av de certifierade personernas personliga uppgifter, såsom utbildningsintyg, tjänstgöringsintyg, anställningsavtal och kunskapsprov. Det är uppgifter som med hänsyn till personernas integritet snarare skall skyddas, såsom är möjligt att göra i nuvarande civilrättsliga avtalsförhållande.

När det gäller de skriftliga proven kommer det även medföra att dessa behöver arbetas om betydligt oftare än de gör idag.

Överklaganden av beslut och klagomål av certifierade personer.

Kiwa instämmer delvis i att överklagande av beslut i certifieringsärenden skall kunna överklagas till Boverket men då kan endast Boverkets bedömning och beslut vara rådande då det enligt standarden endast är ackrediterade certifieringsorgan som kan fatta beslut om certifiering.

Det är viktigt att nämna att certifieringsorganen beslut redan idag kan överklagas och att vi har tydliga rutiner för hur detta hanteras, handläggning av ett överklagande genomförs av handläggare som inte haft någon inblandning i den tidigare handläggningen och efter beredning föredrar ärendet i en oberoende certifieringskommitté (KIWA) som beslutar i frågan. Om man inte är nöjd med detta kan man skicka in klagomålet till SWEDAC och naturligtvis ta det vidare civilrättsligt.

När det gäller klagomål på redan certifierade och handläggning av dessa finns det i utredningen tider för handläggning som anges som normativa. Detta är inte helt överensstämmande med verkligheten då de flesta ärenden som handläggs tar betydligt längre tid. Det har även blivit mer en regel än undantag att överklaga dessa beslut med ytterligare arbete som följd vilket vi idag inte kan fakturera på kund. I dialogen har det även funnits antydningar att certifieringsorganen inte vill återkalla ett certifikat då vi som certifieringsorgan med det förlorar intäkter. Vid själva ansökan betalar den sökande en ansöknings och prövningsavgift vilket inkluderar kostnader för ackreditering, det övriga arbetet fram till beslut mm. och om den sökande uppfyller kravet om certifiering utfärdas ett certifikat med en giltighetstid på 5 år. Under giltighetstiden måste den certifierade skicka in en årlig rapportering för att visa på att man är aktiv inom området och med det vidmakthålla sin certifiering. Intäkten för den årliga rapporteringen motsvarar på intet sätt den tid som Kiwa behöver lägga ner på att handlägga klagomål kostnadsfritt utan vi vill snarare få bort de som ställer till problem i branschen än att behålla deras certifikat aktiva.

Kiwa Certification AB

Magnus Jerlmark
Tekniskt ansvarig